

САМООСВІТА КУРСАНТІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ АКМЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

***Анотація.** Зазначено, що самоосвіта курсантів як майбутніх фахівців пожежної безпеки у процесі формування акмеологічної компетентності є основною ідеєю дослідження. Виявлено, що формування акмеологічної компетентності курсанта – це процес розвитку акмеологічних мотивів, цінностей, знань, умінь, навичок, важливих особистісно-професійних якостей. Він забезпечує оволодіння курсантами способами саморозвитку, самовдосконалення ефективного розв'язання складних завдань особистісної і професійної діяльності і відбувається за важливої умови, що впливає на прагнення та поступовий рух особистості до акме вершин. Проаналізовано поняття самоосвіти та його основні характеристики, що позитивно впливають на формування основних складових акмеологічної компетентності курсантів.*

У статті самоосвіта виступає умовою формування акмеологічної компетентності особистості, що характеризується сучасними потребами й особливостями професійної діяльності в особистісному та професійному розвитку, удосконаленні курсантів вищого навчального закладу. Самоосвіта курсантів реалізується на етапах цього процесу: підготовчо-організаційному, змістово-процесуальному, аналітико-контрольному.

***Ключові слова:** професійна підготовка, акмеологія, акмеологічний підхід, акмеологічна компетентність, самоосвіта, сутність самоосвіти курсантів, етапи, засоби, методи самоосвіти, курсант вищого навчального закладу, майбутній фахівець пожежної безпеки.*

Постановка проблеми. Зміни, які відбуваються на сучасному етапі існування нашого суспільства, вимагають від вищих навчальних закладів підготовки майбутніх фахівців, які спроможні розв'язувати складні професійні проблеми, постійно самовдосконалюватися з метою досягнення максимального рівня особистісного і професійного розвитку. Особливе місце у вирішенні таких завдань належить організації діяльності з самоосвіти з позицій акмеологічного підходу. Акмеологічний підхід – один із підходів, що обґрунтовується сучасною акмеологією. Основними положеннями акмеологічного підходу є: «особистість як суб'єкт діяльності та життєвого шляху, який бере на себе відповідальність за вибір рішень при виконанні службових обов'язків», «максимальна самоорганізація особистості», «досягнення найвищого рівня розвитку» [1, с. 119–153]; «самовдосконалення особистості в житті, професійній діяльності, що веде до високого професіоналізму», «високого рівня досягнень» [2, с. 240]; «формування акмеологічної компетентності у процесі фахової підготовки» [3, с. 181]. Акмеологічна компетентність майбутнього фахівця визначається нами як комплексна характеристика курсанта вищого навчального закладу, що відображає сформованість акмеологічних мотивів, цінностей, знань, умінь, навичок, важливих особистісно-професійних якостей, забезпечує оволодіння способами саморозвитку, самовдосконалення для ефективного розв'язання складних завдань і непередбачуваних ситуацій в особистісній і професійній сферах його життєдіяльності. Її структура за результатами нашого дослідження представлена єдністю чотирьох компонентів: мотиваційного, особистісного, когнітивного, діяльнісного. Критеріями сформованості акмеологічної компетентності курсантів як майбутніх фахівців пожежної безпеки визначено: мотиваційний (сформованість мотивації на досягнення успіху, на саморозвиток і самовдосконалення, особистісно-професійних цінностей); особистісний (сформованість особистісно-професійних

якостей, які дозволяють ефективно виконувати діяльність); когнітивний (сформованість акмеологічних знань, шляхів і способів їх поповнення); діяльнісний (сформованість сукупності вмінь саморозвитку і самовдосконалення, готовності використовувати акмеологічні методи, прийоми на шляху до особистісно-професійних вершин) [3, с. 181–183]. Формування акмеологічної компетентності курсантів у вищому навчальному закладі пов'язано з їхнім прагненням до саморозвитку, самовдосконалення, з постановкою й розв'язанням акмеологічних завдань. У зв'язку з цим можна зробити припущення, що самоосвіта особистості майбутнього фахівця може виступати однією з найважливіших умов, яка впливає на прагнення і поступовий рух особистості до акме вершин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз психолого-педагогічних джерел сутності поняття «самоосвіта» виявив, що воно трактується дослідниками Ю. Бабанським, І. Лернером, Н. Тализіною як процес самостійного набуття знань, умінь, навичок [4]. Український учений С. Гончаренко зазначає, що «самоосвіта – освіта, яка набувається у процесі самостійної роботи без проходження самостійного курсу навчання в закладі освіти», називає її невід'ємною частиною систематичного навчання, що сприяє поглибленню, розширенню й засвоєнню знань [5, с. 296]. У Великому тлумачному словнику сучасної української мови «самоосвіта» трактується як «здобуття знань самостійним навчанням поза навчальним закладом, без допомоги вчителя» [6, с. 129]. Розгляд різних визначень поняття «самоосвіта» у педагогічній науці надав можливість зробити узагальнення про те, що воно трактується як: вид пізнавальної діяльності; процес самостійної роботи; здобуття знань самостійним навчанням; процес розвитку інтелектуальних якостей і розумових здатностей, форма одержання знань; засіб саморозвитку творчого початку в особистості і коригування її розумової діяльності і т. ін., але поєднує в наведених визначення спільне – самостійність у набутті знань, умінь і формуванні якостей.

В акмеології поняття «самоосвіта» вважається одним із ключових. Н. Кузьміна визначила *акмеологію* як науку про закономірності, умови, факти, стимули сприяючих і перешкоджаючих самореалізації творчих потенціалів зрілих людей у процесі самосходження до вершин професіоналізму та продуктивності творчої діяльності, що втілена в соціально значущих продуктах [7]. Перспективність акмеологічного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців пов'язана з їхньою орієнтацією на саморозвиток за умов систематичної самоосвіти, що спрямована на необхідність досягнення найвищих результатів її діяльності відповідно до вимог часу. В акмеології саморозвиток передбачає шлях до вищого рівня особистісно-професійного розвитку, реалізацію власного потенціалу в процесі цього розвитку, що відбивається на мотиваційній, пізнавальній, діяльнісній сферах особистості. Найважливішими показниками такого розвитку є: застосування знань на практиці, здатність до планування, формування суджень, комунікації, оцінювання власних слабких і сильних характеристик, подальшого навчання та реалізації його у процесі самоосвіти, зростання рівня вмінь прояву самостійності у процесі професійної діяльності [3].

Актуальність вивчення даної проблеми визначається необхідністю формування сукупності акмеологічних якостей і вмінь у курсантів з урахуванням такої умови, як самоосвіта, її основних ознак, вимог, етапів.

Метою статті є обґрунтування самоосвіти як умови формування акмеологічної компетентності курсантів у вищому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. Акмеологічна компетентність як один із видів професійної компетентності майбутніх працівників у сфері пожежної безпеки характеризується сукупністю ознак: цілеспрямованістю, організованістю, систематичністю, багатоаспектністю, суб'єктністю, самостійністю і т. ін. Це

комплексна характеристика курсанта вищого навчального закладу, що відображає сформованість акмеологічних мотивів, цінностей, знань, умінь, навичок, важливих особистісно-професійних якостей, забезпечує оволодіння способами саморозвитку, самовдосконалення для ефективного розв'язання складних завдань і непередбачуваних ситуацій, в особистісній і професійній сферах життєдіяльності [3, с. 180]. Метою самоосвіти курсанта у процесі формування акмеологічної компетентності є перехід із одного рівня її сформованості до іншого – більш високого. Саме самоосвіта дозволяє прогнозувати, діагностувати, планувати, попереджувати, коригувати цей процес. У даному випадку самоосвіта позитивно впливає на розвиток мотивації з досягнення успіху, на загартування волі, формування акме якостей, знань, умінь. Самоосвіта мотивована потребами майбутньої професійної діяльності щодо набуття нових знань, умінь, навичок та їх постійного вдосконалення. Вона надає курсанту можливості систематично звертатися до переоцінювання власного потенціалу, до системного читання навчально-наукових джерел, аналізувати, перевіряти, використовувати інформацію на практиці, оволодівати діяльністю з професійної майстерності, урахувати індивідуальні особливості, розв'язувати навчальні завдання, здійснювати дослідницьку діяльність. За змістом самоосвіта представлена поглибленим вивченням певних дисциплін (психологія в екстремальних умовах, педагогіка управління), вивченням специфіки власної професії, самовихованням особистісних акмеологічних якостей характеру, формуванням сукупності способів здійснення самоосвітньої діяльності і т. ін.

Самоосвіта курсантів як умова формування акмеологічної компетентності у ВНЗ базувалася на таких концептуальних положеннях: нерозривний узаємозв'язок навчальної, науково-дослідної, практичної, дозвіллевої діяльності; постійне прагнення до неї. Самоосвіта реалізується у процесі професійної підготовки курсантів за активної їхньої участі в різних формах роботи і заходах. Із цією метою нами було розроблено та обґрунтовано технологію формування акмеологічної компетентності [3, с. 180–182], яка мала враховувати поступовість кроків організації самоосвіти: 1 – мотивація на самостійну роботу, вибір і постановку мети, усвідомлення необхідності самоосвітньої діяльності та її результатів; 2 – ознайомлення зі специфічною інформацією, джерелами, які сприяють самоосвіті; 3 – набуття вмінь використовувати різні способи самоосвіти; 4 – усвідомлення накопиченої теоретичної інформації, звіти про хід самоосвіти; 5 – підведення підсумків самоосвіти, обґрунтування результатів і визначення перспектив подальшої самоосвітньої діяльності.

Реалізація процесу формування акмеологічної компетентності курсантів (далі АК) в Інституті пожежної безпеки (2014 – 2015 рр.) відбувалася за врахування умови самоосвіти курсантів. Спостереження за таким процесом та аналіз його результатів допомогли виявити позитивні показники даної умови. Так, на підготовчо-організаційному етапі технології за допомогою інтерв'ю, бесід, анкетувань проаналізовано бажання, можливості курсантів щодо самоосвіти. Зміст етапу полягав у: доведенні до свідомості майбутнього фахівця значущості самоосвіти, самопізнання, саморегуляції та набуття акмеологічних якостей у процесі розвитку, самовдосконалення, що можливе при усвідомленому прийнятті вимог, які висуваються до фахівця; упровадженні в навчально-виховний процес вправ із саморегуляції власних емоційних станів, самоконтролю, самооцінювання у процесі навчання; проведенні виховних заходів (дискусій, круглих столів, бесід, переглядів та обговорень художніх фільмів, зустрічей із практичними працівниками галузі, майстрами спорту), що спрямовані на усвідомлення курсантами необхідності розкриття свого акмеологічного потенціалу, розуміння системи методів, форм, прийомів самоосвіти.

На цьому етапі передбачено систематичну самоосвіту, що вимагала постановки таких питань: на якому рівні розвитку акмеологічної компетентності знаходиться курсант; чи здатний він до самоосвіти; які ресурси потребує для її реалізації. З'ясувалося розуміння ними сутності самоосвіти, її структури, специфіки як умов, можливостей, що можуть суттєво вплинути на формування акмеологічної компетентності. Розроблено навчально-методичні матеріали, які включали: вимоги, завдання, поради, питання для перевірки результатів самостійної діяльності з навчальних дисциплін гуманітарного і професійно-практичного циклів («Психологія», «Психологія екстремальних умов», «Управління» та ін.). Підготовлено навчально-методичний посібник «Формування акмеологічної компетентності курсантів», укладено термінологічний словник, здійснено відбір інформації про методи і прийоми самоосвіти. Розпочато роботу в «Акмеологічній школі», де проведено заняття навчально-інформаційного характеру, інструктажі, які сприяли розвитку мотивації АК за умови самоосвіти. Ознайомлення курсантів та аргументація значущості самоосвіти і самопізнання, саморегуляції, необхідності розвитку акмеологічних характеристик у процесі навчальної, науково-дослідної, дозвілєвої діяльності відбувалося під час дискусій, круглих столів, бесід, переглядів і обговорень художніх фільмів, зустрічей із практичними працівниками підрозділів оперативно-рятувальної служби.

На змістово-процесуальному етапі технології відбувалася діяльність із розвитку внутрішньої мотивації на досягнення успіху в фаховій підготовці, з формування ціннісних орієнтацій на самоствердження, спрямованості на максимальне розкриття й реалізацію власного потенціалу. Курсанти знайомилися з теоретичними джерелами з питань самоосвіти. Під час проведення дискусій «Роль мотивації в досягненні успіхів у навчанні», «Самотивація у професійній діяльності» відбувався обмін думок щодо постановки мети власного свого життя, мети подальшої професійної діяльності; самоосвіти, обговорення очікувань щодо подальшої роботи з формування акмеологічної компетентності. Під час самодіагностування й розв'язання акмеологічних завдань і ситуацій визначалися можливості, внутрішні й зовнішні резерви курсантів щодо самоосвіти. На лекційних заняттях із педагогіки, психології, фахових дисциплін відбувалося накопичення різноманітної теоретичної інформації, яка мала на меті розширити знання курсантів із питань самоосвіти. Проведення тренінгових занять передбачало розвиток навичок активного слухання, подолання перешкод під час спілкування. Розвитку вмінь самоосвіти допомагало включення курсантів до розроблення життєвих проєктів. Дієвими виявилися: використання спеціальних прийомів (складання плану, проєктування, передбачення, самоконтролю, самозвіту, самооцінювання), діагностичних методик саморозкриття акмеологічного потенціалу, проєктування подальшого руху, самозвіту результативності самоосвітньої роботи, самоаналіз продуктів діяльності, складання типової схеми особистісно-професійного розвитку. Досягнення позитивних результатів із тренування уваги, пам'яті, уяви, самонавіювання, самоконтролю відбувалося під час проведення занять із саморегуляції.

На аналітико-контрольному етапі з метою корекції рівнів і показників акмеологічної компетентності курсантів залучалися методи особистісного звіту, виконання практичних завдань щодо вмінь планування особистих справ, створення проєктів, моделювання ситуацій майбутньої діяльності. Також застосовувалися прийоми вивчення й аналізу творчих робіт, життєвих проєктів, порівняння результатів портфоліо, складання самохарактеристик, узаємохарактеристик сформованості показників курсантів із взводу, самооцінки і взаємооцінки сформованості комплексної характеристики акмеологічних знань, умінь, професійних і особистісних якостей.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На початку і після впровадження технології здійснювалося цілеспрямоване дослідження результатів сформованості АК. Проведення опитувань курсантів за спеціально розробленим планом та за допомогою сукупності діагностичних методів, визначених критеріїв виявили динаміку змін у сформованості АК курсантів експериментальної групи по кожному з її критеріїв на достатньому і високому рівнях. Так, показники мотиваційного критерію достатнього рівня зросли на 8,7 %, високого рівня – на 5 %; показники особистісного критерію достатнього рівня збільшилися на 12,4 %, високого рівня – на 2 %; показники когнітивного критерію достатнього рівня підвищилися на 10,3 %, високого рівня – на 3,4 %; показники діяльнісного критерію достатнього рівня зросли на 15,7 %, високого рівня – на 3,4 %. Показники рівнів сформованості акмеологічної компетентності курсантів контрольної групи виявилися незначними. Одержані в ході експериментальної роботи результати засвідчили, що активне впровадження самоосвіти підвищило рівні сформованості АК.

Висновки й перспективи подальших досліджень. На нашу думку, «самоосвіта, як умова формування акмеологічної компетентності майбутніх фахівців пожежної безпеки являє собою самостійну освітню діяльність курсанта, що обумовлена внутрішніми мотивами пізнання, реалізується на підготовчо-організаційному, змістово-процесуальному, аналітико-контрольному етапах технології з метою пошуку, накопичення сукупності знань, умінь, навичок задля досягнення достатніх і високих рівнів сформованості такої компетентності. Самоосвіта виступає умовою, яка позитивно впливає на формування акмеологічної компетентності курсантів вищого навчального закладу.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми. Перспективними напрямками подальшої дослідницької діяльності можуть стати вивчення сучасних шляхів самоосвіти, умов самоосвітньої діяльності курсантів.

Список використаної літератури

1. Волкова С. В. Акмеологические факторы профессионального становления курсанта противопожарной службы : дис. ... канд. психол. наук. : спец. 19.00.13. «Психология развития, акмеология (психологические науки)» / С. В. Волкова. – М., 2006 – С. 119–153.
2. Абульханова-Славская К. А. Жизненные перспективы личности / К. А. Абульханова-Славская // Психология личности и стратегия жизни. – М., 1987. – С. 176–186.
3. Майборода А. О. Формування акмеологічної компетентності майбутнього фахівця оперативно-рятувальної служби цивільного захисту у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / А. О. Майборода. – Переяслав-Хмельницький, 2014. – С. 179–182.
4. Чеботарева Е. С. Самообразовательная компетентность будущих специалистов как критерий качества подготовки [Электронный ресурс] / Е. С. Чеботарева // Ученые записки : электронный научный журнал. – Курск : изд-во КГУ, 2008. – № 5. – Режим доступа к журн. : <http://www.scientific-notes.ru>, свободный].
5. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел]. – К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
7. Кузьмина Н. В. Повышение продуктивности образования в свете фундаментальной акмеологии / Н. В. Кузьмина // Spirit of Tame scientific Journal for Every body : научн. журнал. – 23.10.2011.– spiritoftame.su/ru/2011-10-26-17-34-11.html.
8. Бородулина Е. М. К вопросу об измерении акмеологической компетентности педагогов / Е. М. Бородулина, А. Г. Портнова, Е. С. Каган // Вектор науки, ТГУ. – 2012. – № 1 (8). – С. 341–344.
9. Макаров С. В. Психолого-дидактические условия и факторы формирования акмеологической компетентности кадров управления : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.13 «Психология развития, акмеология (психологические науки)» / С. В. Макаров. – М., 2004. – 21 с.
10. Майборода А. О. Акмеологічна компетентність майбутніх фахівців оперативно-рятувальної служби цивільного захисту / А. О. Майборода // Вісник Луганського національного університету імені Т. Шевченка. – Вип. 22 (257). – Луганськ, 2012. – С. 91–99.

References

1. Volkova, S. V. (2006). Acmeological factors of professional formation of the cadet fire service: dis. ... candidate. psychol. sciences: spec. 19.00.13. «Psychology of development, acmeology (psychological science)». Moscow (in Russ.)
2. Abulchanova-Slavskaya, K. A. (1987). Personal Life Perspectives. Psychology of a Person and Life Strategy. Moscow (in Russ.)
3. Mayboroda, A. O. (2014). Acmeological Competence Formation of future Specialist of Rescue Service in the Process of Professional Training : thesis. ... cand.. ped. sciences: spec. 13.00.04 – theory and methodology of professional education. Pereyaslav-Khmelnyzhkiy (in Ukr.)
4. Chebotareva, Y.S. (2008). Self-educated competence of future specialists as the criteria of training quality [mode]. Scholars' notes: e-journal . – Course: published KGU, 5. Retrieved from: <http://www.scientific-notes.ru>, available. (in Russ.)
5. Goncharenko, S. (1997). Ukrainian Pedagogical Dictionary. Kyiv: Lybid (in Ukr.)
6. Large explanatory dictionary of modern Ukrainian language / [ed. Busel, V. T.]. (2005). Kyiv; Irypn: VTF «Perun» (in Ukr.)
7. Kuzmina, N. V. (2011). Increasing Productiveness of Education in the Sphere of Fundamental Acmeology. Spirit of Tame scientific Journal for Every body : scientif. journ. – 23.10.2011. – spirtoftame. su / ru / 2011 – 10 – 26 – 17 – 34 – 11. html. (in Russ.)
8. Borodulina, E. M., Portnova, A. G. & Kagan, E. S. (2012). On the question of measuring the competence of teachers akmeological. Vector science, TSU, 1 (8) (in Russ.)
9. Makarov, S. V. (2004). Psychological and didactic conditions and formation factors akmeological competence of personnel management: abstract of thesis of candidate of psychological sciences: specialty 19.00.13 «Psychology of development, acmeology (psychological science)». Moscow (in Russ.)
10. Mayboroda, A. O. (2012). Akmeological competence future expert of operational rescue service of civil protection. *Visnik Lugans'kogo natsional'nogo universitetu imeni T. Shevchenka (Bulletin of Luhansk National University named after Taras Shevchenko)*, 22 (257), 91–99 Luhansk (in Ukr.)

Abstract. Mayboroda A. O. Self-education of cadets during the formation of acmeological competence

Introduction. *The main idea of the research is the need of formation of acmeological competence of future fire safety specialists' during the educational process at higher educational establishments. The topicality of this problem is strengthened by a number of existing contradictions: between modern requirements to professional training of future fire safety specialists and insufficient usage of acmeological achievements at higher educational establishments; between existing modern requirements to professional activity of such specialists and low level of formation of acmeological qualities and abilities and crudity of the pedagogical algorithm of their formation.*

Purpose *is to identify and examine the acmeological competence as a process of formation of future fire safety specialists' professional competence.*

Methods. *By means of observations (direct and indirect), discussions, study of educational and methodical documentation, comparative analysis, which were carried out in the process of teaching and learning by students of Humanities subjects «Psychology», «Psychology of Activity in Special Conditions», «Social Psychology», professionally oriented discipline «Working with Staff in Organs and Departments of Civil Protection»; training in practical departments; conducting educational and social-and-psychological work.*

Results. *It is indicated that self-education of cadets - future specialists of fire safety during the formation of acmeological competence is the main idea of the study. It is found out that the formation of cadets' acmeological competence is the process of development of acmeological motives, values, knowledge, skills, important personal and professional qualities. It provides mastering of the means of self-development, self improvement of effective solution of complex problems of personal and professional activities by the cadets. It takes place under the important condition that affects the desire and gradual movement of the individual to the acme peaks. The concept of self-education and its main characteristics that positively influence the formation of the main components of cadets' acmeological competence was analyzed. In the article self-education serves as the "condition" of formation of individual acmeological competence that is characterized by modern needs and specific features of professional activity in the personal and professional development and improvement of cadets in higher educational establishments.*

Originality. *Self-education is realized on the stages of the process: preparatory and organizational stage (learning all available acmeological levels of competence, potential abilities and needs of cadets) by the set of diagnostic techniques, questioning, dialogue; content and procedural (stimulation to identify and implement cadets' motivation to achievement of "acme" in the process of professional training, the dynamic development of personal and professionally important qualities, mastery of acmeological knowledge; implementation of methods and techniques aimed at developing and testing of the acmeological skills, achievements of future specialists, promoting self-development and self-improvement of acquired qualities and abilities) through developed methodological support; analytical and control stage (assisting cadets for their further continuous focus on self-development and self-improvement of personal and professional achievements of socially positive value).*

Conclusion *It is found that the combination of methods of self-education (life project, acmeological tasks and situations, methods of self-knowledge, self-diagnosis, self-esteem, self-control, "Acmeological school", work with training manual provided formation of cadets' acmeological competence. The research confirmed the need to study the problem.*

Keywords: *vocational training; acmeology; acmeological approach; acmeological competence; self-education; the essence of cadets' self-education; stages; means and methods of self-education; cadet of higher educational establishment; future specialist in fire safety.*

Одержано редакцією 08.05.2015

Прийнято до публікації 15.06.2015

УДК 374.1(48)

Mykhalchuk O.O.,
Chair of High School Pedagogy and Educational
Management Department, Bohdan Khmelnytsky
National University at Cherkasy, Doctor in
philosophy, Ukraine

PHENOMENON OF ANDRAGOGY AS A NEW THEORY OF ADULT EDUCATION

Анотація. *Освіту дорослих розглянуто як невід'ємну і водночас самостійну частину системи освіти. Комплекс проблем, що пов'язані з її функціонуванням і розвитком, має змістову специфіку, яка зумовлена особливостями контингенту, а також своєрідністю завдань, на виконання яких спрямована діяльність основних його підрозділів. Проаналізовано своєрідність підходів до питань стратегії її розвитку в сучасних умовах. Зазначено, що принципи навчання дорослих розробляє андрагогіка – нова галузь знань про людину, одна з наук про освіту, що формується. Її поява зумовлена всім ходом розвитку освіти, а також логікою розвитку теорії освіти.*

Ключові слова: *андрагогіка; система освіти; освіта дорослих; професійна підготовка; неперервна освіта; доросла людина; мотивація дорослих до навчання; особливості освіти дорослих.*

Introduction. Adult education is an inalienable and at the same time independent part of the system of education. In Declaration, accepted in the V International conference on adult education (Hamburg, 1997), it is marked that «adult education – it is not only the right; it is one of the key which opens doors in the XXI century».

The complex of problems, related to its functioning and development, has a semantic specific, predefined by the features of contingent, and also by the originality of tasks. From here swims the originality of approaches to the choice of strategy of adult education development in modern conditions. The subject of educational activity in adult education is changing historically, acquiring new signs and characteristic features.